
СОКОЛСКИ | SOKOLSKI ГЛАСНИК | GLASNIK

ЗВАНИЧАН ОРГАН СОКОЛСКОГ САВЕЗА СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА.

ZVANICAN ORGAN SOKOLSKOG SAVEZA SRBA, HRVATA I SLOVENACA.

ЗАГРЕБ 1919 Г.
ZAGREB 1919 G.

БРОЈ 2.
BROJ 2.

ГОДИНА 1.
GODINA 1.

Садржај 2-ог броја:

Садржај 2-ог броја:

Ново Сокољство стр. 41.

О оквирима броју величини и устројењу
Сокољских жуна стр. 43.

Сокољство и војска стр. 46.

Odgovor regenta Aleksandra dr. Caru Lazaru str. 49.

Белешке стр. 49.

РЕДАКЦИЈА: ДР. Л. ПОПОВИЋ, СУДНИЧКА УЛИЦА 7. II.

РЕДАКЦИЈА: ДР. Л. ПОРОВИЋ, СУДНИЧКА УЛИЦА 7. II.

АДМИНИСТРАЦИЈА: Т. ЈАНЈАНИН, ШЕНОВНА УЛ. 17/II.

ADMINISTRACIJA: T. JANJANIN, ŠENOVA ULICA 17/II.

Лист излази сваки месец, стоји годишње 24.— Круне, поједини број К 2.50.

List izlazi svaki mesec, stoji godišnje 24.— Krune, pojedini broj K 2.50.

Ново Сокољство

Увек је било и биће овако : добар план могу да покваре лоши раденици, а добри раденици могу и без доброг плана да добро раде. Ми један план имамо, мислим план за рад на моралној организацији интелигенције. Тај се састоји из четири дела : устројеба сокољских чланова за опће користан рад, дизање радности, оснивање радничких добровољачких чета, — затим организација подмладка опет у сврхе опће корисног рада, образовање подмладка за радност и рад, — помагање војничкоме раду сокољским добровољцима, очување и јачање данас можда јединог штита и заклона у вртлогу и несталности твари, — и најпосле улазак Сокола, таквих нових Сокола у села, међу селаци, на терен остављен, и за сада нејасан, мрачан, трудан. То су та четири дела. Старо Сокољство, оно предратно, оно романтично, није радило овакове радове, није имало оваке планове. Оно је према одређеном циљу рушења туђинске државе као утњетача било далеко од циља грађења исвога након готовога рушења. Телесна вежба, јачање здравља, организација, слетови, седнице, иступи у јавност у свечаним одорама, функција испрекидана, са циљем у неизмерној даљини, раздељена од реалности, прудукат сувишка и пресипања, све то свима нама познато, добро, свето, мило и лепо, у шта се толико много снаге и веровања утврдило, — и данас, ово страшно и озбиљно време, ова непогода, овај холој и бура, где не може да се чека, где не може да се оперише са системима што до учинка требају неколико година, данас где су дани године и сати постали дани, где се не може замолити пардон од силе развоја и нехотити обуставу труса што нам земљу под ногама љуља, данас где су око нас толике огромне неизвесности ! Од свега предратнога сокољскога није данас остало ништа чиме можемо рачунати, осим идејализма, осим готовости стати пред опасност и показати јој лице, дочекати свесно и снажно све што се може десити, и неодуступити од идејализма, него издржати, па победити или пасти ! Колико је то много и колико то може да буде мало ! Проблем лежи на моралној јачини Сокољства ! Ко ће без моралне снаге подићи, паћи, скупити и учврстити морал других ? ! Не треба да се варамо. Об-

новити предратно Соколетство, успоставити данас све оно изlišно, празно, старо, у томе наћи сврху и циљ, задовољити се са фразом, бити сит од минимума напрезања, — или разголитити груди па у живот речи поставити дело, у живот пуге себичности показати алтруизам, у живот збрке дати мотиве разјашњења, и када циљ изгледа да хоће да се изгуби из вида полетети кормилу и чврсто га зграбити, — то је питање преко кога Соколетство не може да прескочи. Али не само да се ту ради о невољи која не може да се избегне, овде се ради за Соколетство о ономе, што је за Соколетство апсолутно и битно, основно, ради се и свом тежином о томе : да ли ће Соколетство бити или не ! Соколетство је део идеологије старог нацијонализма ! Како је тај предратни нацијонализам стар, далек, празан и сух, где је тај стари фразер што нас је толико варао, занашао и вукао за нос наоколо, где је тај стари фразер што нам је све умео да растумачи до краја а сада, кад нам се кров и рупи и зида над главом, сада нас оставља саме, немоћне, празнога погледа, туђег срца ! Соколетство је део идеологије старог нацијонализма ! Стари нацијонализам је пропао, и Соколетство је остало без смисла, ако ће затварати очи пред садашњошћу ! Соколетство је служба народу. Нови наш народ тражи ново Соколетство и не може да чека. Играње, речи, гесла, евечана одела, беседе, музика соколка, коме то данас треба. Било је то добро некада, већ смо заборавили кад је то добро било. Ако у опће има снаге у народу, сва се мора употребити за оно, што је данас најпрече. Ако Соколетство наше има снаге, и та се несме трошити ма куда, него мора ићи у помоћ великој борби, што је данас за свој опстанак бије наш народ. Праваца нема много. И ако их има по изгледу раздјелих, у основи су исто. Грађење државе, стварање новог костура око чега ће да се збуди нови живот, — решење социјалног питања, покретање новог срца које ваља да почне снажно ударати, — размршвање и дрешење клупчета старог нацијонализма, племенског, раздјеленог, абнормалног, дакле оживљење нових живаца у народном телу. Све то је једно, везано је једно за друго, све то је и грађење и рушење, ослобођење и окивање, све то је збивање и дешавање без прекида, све то је активитет, живост, напетост, — и у томе часу, где је то све ту пред нама, где је то све тако јасно, има ли Соколетство да се излучи из тога збивања и дешавања, и да живи у тлашњи времена, кога више никада неће бити, или да служећи народу притекне у помоћ народу, кад овај бије бој за опстанак, да притекне у помоћ читавом снагом што је

има ? Питање : шта ће бити након 50 година глаupo је и престајко. — питање је : шта је сада ! Чист разум показује се немоћан, чиста физичка снага дошла је до исцрпљења, требају цели људи, а цели људи морају да имају морала, честитости, врлина. Нови Соколи могу бити само такви цели људи. И ти цели људи могу да раде, једино такви могу да раде и нови соколски рад, тај који је данас једино и потребан и користан. И не треба се варати да је јединство и уједињење српских, хрватских и словенских сокола нешто друго него то, о чему говоримо, и то уједињење је проблем моралне снаге соколске, не уједињење ради уједињења, него ради победе врлина. — План је за нови рад изнесен, да ли се по томе плану ради ? Је ли ко почео тако да ради ? Има ли кога који би тврдио да хоће тако да ради, да је вољан, само незна како да одпочне ? Или се бира мекани пут и утапкане старе стазе соколовања, што води кроз сто раскрсница на беспуће ? !

О оквирима, броју, величини и устројењу соколских жупа.

II.

Двоје је потребно имати на уму код устројења соколских жупа. Жупе су борбене соколске јединице приличне снаге, стоје у краткој вези са друштвима, па су способне за извесне самосталне акције у послу народне одбране, ако леже на границама наше државе, а за јако покретање моралног подизања народа, ако леже удаљене од границе. Границе државе наше су угрскени крајеви наши, па сва снага народна, и званична и приватна, мора туде бити особито будна. Када би се државна граница тачно поклопила са последњом кућом и њивом нашим, треба да су на тој граници подигнути бедеми свести, грудобрани радиности и врлина, везе међусобног испомагања, бодљикава жица трезвености и чуварности, заклоњени положаји свих народних културно-политичких друштава, и да је ту нагомилана велика резерва нашега здравља, просвете, богатства и части. Када се пак државна граница неће моћи свугде тачно да поклопи са окрајцима нашег народног тела, и када ће и

преко границе под туђом власти остати читаве групе браће наше, онда је потребно да учинимо све оно што можемо, да та граница само формално постоји, у ствари да не буде те границе за нас, да ју у нашем раду не признамо, него да останемо у најјачој вези са оним нашим светом, за кога час ослобођења још није могао да куцне, и зато на тој граници треба да постоје организације, мислобојне, јаке, честе, слезне, што ће сву силу приватне иницијативе наше да ставе у службу народној мисли нашој, а та је одржање и последњег, и крајњег кута земље наше и човека нашег. Устројење соколских жупа мора логично да се повинује основном томе закону наше народне одбране. И не само то, него мора да буде средиштем организоване народне одбране наше, да ову уједини, скупи, учврсти и циљу води. Изнад и изван политичких странака, соколске жупе наше, као и целокупно Соколство наше, могу да буду сабирна средишта свих народних људи, без обзира на политичке странке а у једној сврси: одржање, јачање, сједињење и слобода целог народа нашег. Пре свега морају места на границама нашим свугде имати соколска друштва; а пет до шест тих соколских друштава имају већ да организују своје жупе, агилне, мале, покретне, брзе, и стално на стражи, стално на опрезу. Посао уништавања старог, — јер ликвидацију старих соколских савеза, као и старих жупа и старих друштава не можемо другачије назвати, — тај посао никад није тако брз и лак, него кад се уништавање старог споји одмах са стварањем новог. Па ако се очи све браће наше, којима је тешко опростити се од старих навика, упру у читав рад нових проблема народног живота, ако се особито упру на границе отаџбине, онда треба врло мало свести и снаге да би се увидело, колико мало имамо времена да чувамо и усхићавамо се оружјем старим, него колико брзо имамо да засучемо рукаве и да кујемо оружје ново и за меодане нове.

Ако боље погледамо границе наше државе видимо одмах, да је једна од највећма угрожених тачака наша стара Словенија. С једне стране ће од ње, које несједињено, које силем одрубљено, остати можда стотина тисућа нашег народа под јармом туђинским, с друге тај је туђин окретан, вешт, снажан, и обучен старим и опасним лукавствима. Па је прво организовање и најјаче организовање соколско потребно пре свега у Словенији, особито за одбрану њених југозападних и северозападних граница. Услед велике дузине границе природно је да ту треба више малих жупа соколских, што ће

се као клинови сабити чврсто једна уз другу, и подупрети борбу и одбрану, што се водити мора. А исто је тако природно, да се те све пограничне мале жупе средишње управљају из Љубљане, где је већ и онако постојао стари соколски савез, где су дакле спојеви и везе већ ту, исто тако као што су и људи ту, само што ће тај стари соколски савез да ради рад нови, рад опредељен и јасан, рад народне одбране и рад наше преденте, рад организације свега тога, и што ће тај савез бити и морати бити једино делегиран одбор средишњег и главног управног одбора Соколског Савеза свих Срба, Хрвата и Словенаца. Јер Соколство Срба, Хрвата и Словенаца је једно и уједињено, Соколски Савез је један као и народ што је један, па је одбрана северозападне границе наше државе природна дужност словеначког соколског круга, исто тако као што је тај досада Словенцима специфични посао, уједино и посао наш опћи, посао заједнички. Као заједничко појачање Љубљане замишљена је и соколска, велика, већбачко-просветна школа тамо. И вероватно је да ће се и први југославенски соколски слет морати одржати прво у Словенији, и то баш у Љубљани, где је пре 5 година био заказан и услед рата пропао један слет, пропала једна велика припрема, уништено једино велико сабирање, и сатрвено толико много снажног и радосног очекивања.

Идући на исток долазимо до друге критичне зоне првог степена за наш народни живот, а то је Међумурје, и Прекомурје, два алам камена у бердану краљевства нашега. Ту је посао огроман, важан и велики! Да би се Прекомурје бранило, треба Међумурје да је учвршћено. А у Међумурју нема Соколства. Ето једног специфично-хрватског, а опет и заједничког програма соколског. По нашем мишљењу ваља прво ојачати и утврдити Вараждин! Вараждин мора бити полазна тачка, допунски кадер и средишњица организације целог соколског подузимања у Међумурју. Одатле има да се изграде мале соколске чете, соколске јединице, соколска друштва, кроз цело Међумурје. Све то заједно са Вараждином има да сачињава једну чврсто устројену соколску жупу. Сав труд, све бриге, сви напори те жупе јесте успостављање народне одбране и соколске преденте за Прекомурје. За спасавање, одржавање и јачање тих делова народа нашега не мислимо да је Соколство једини лек. Соколство мора бити прво, и мора бити напред, највише напред, у сваком кретању народном, Соколство може да буде средиштем организације целог тога народног рада, оно мора да га држи заједно,

да се не распада, да не иде раздвојено, него заједно, узајамно, složно. Соколство треба да провоцира, а онда и да уједини и све друге културно-политичке народне институције, што су ту потребне. Као извесна залеђина Словеније мора соколски писао у Међумурју сасвим засебно интересовати и Словенце. Па је сасвим природно да ће и Соколски Савез СХС морати Међумурју давати што обилатије сваке помоћи и обратити томе крају једну сталну и велику пажњу.

Конструктиван план соколске политике наше није тешко извађати даље. Мислимо на бачку и банатску границу нашу. И све нас чека много рада: оснивање друштава, организације жупа, одређење средишта за народну одбрану тога краја. Код пробудене свести нашег народа, и код толико много већ постојећих, истина малих, али јаких културно-политичких жарништа, неће бити тешко снаћи се у раду и имати успеха у раду. Најпосле Соколство у тим крајевима није непознато, постоји неки број познатих и добрих, соколских радника, ту је у близини Београд и Жупа Фрушкогорска стара култура наша, па се можемо надати најбољем.

Соколство и војска.

Моментани одношај Соколства и војске је тај: да Соколство има да помогне војски, средствима и снагом којом наспелаже, стварањем добровољаца, бригом око инвалида, старањем око породица чланова Југославенске легије и т. д., те спремом и гостившћу да у часу потребе буде цело само једним делом војске, и суделује свеколико у раду војске. Да то не буде само реч, мора Соколство стајати у непрекидној, и чврстој, и живој вези са војском; било да поједино друштво соколско у своме месту тражи и одржава спој са војском; било да то чине соколске жупе, било да то извршује Соколски Савез СХС. Контакт појединог соколског друштва и војске је локалан и мали, те се односи на циљеве локалне; соколске жупе, једна или више њих заједно, иду у том погледу за задаћама крупнијим и већим. Соколски Савез СХС мора бити у таквом додиру са војском, да тај додир граничи са неразделившћу Соколства и војске, не само за сада, него и за будуће, па је дакле таква сврха Соколског Савеза СХС једна од највећих и за Соколство и за војску,

те се одатле има да регулише радња Соколства за војску за сва времена, и да се та радња и сурадња постави на темеље здраве, јаке и нове. Одговарајући величини и замашности постављеног задатка има да се засебно угоди и удеси начин споја Сокошког Савеза СХС и војске, — јер то се не тиче локалних интереса, веће је то од циљева покрајинских, и у питању је овде једна од врло важних одлука целог народа и државе наше за будућност. Спој Сокошког Савеза СХС и војске мора једном речи бити спој главе и главе, заједнички рад и деловање, како управе соколске тако управе војске. И да гај спој буде сталан, мора војска засебно устројити и формирати једно одељење свога министарства војног, које би имало за једину сврху, да стално буде у вези са Соколством, и да само тој сврси служи. Градећи зближење данас градила би се и будућност. А та будућност биће, и мора бити, нова и другачија, како за Соколство тако и за војску. Соколско одељење министарства војног и Соколски Савез СХС радили би заједно. Шта би радили? Садашњи предмети те заједничке радње спадали би у круг дневних, месних, временних и пролазних потреба садашњих. Али је то врло мали и скоро незнатан део заједничке радње. Главни део је припрема основа за будућност. Соколство мора да допринесе здравом преустроју наше војске. Војска има да се разгради, полако, разумно и пажљиво. Известан део само остаје. Све што се разгради прима Соколство на себе и одмах допуни. У главном скоро све војничко образовање има да се обави пре улаза у војску, и има да се настави и одржи након излаза из војске. Ту спадају две ствари: образовање стрељача, и телесно образовање у опће. Образовање стрељача поделиће и помножити Соколство са Савезом стрељачких дружина. А телесно образовање је чисто поље соколско. Све што војник у јачини, издржљивости, отпорности и капиталу свога телесног здравља треба, све то и још више као соко мора да има. Има ли то у опће, има га и за Соколство и за војску. Ако Соколство ради у заједници са војском, онда је Соколство улаз у војску. Ко је соко то је војник, и ко је добар соко добар је војник, бољи је увек од оног војника који није био соко и није соко. Нема сумње да остаје известан део специфичног образовања и занимања војничког. Али је то све смањено, олакшано, упрошћено и јасно. Слика будућности је примамљива и лепа, и лако се даде замислити. Но имаде пре тога да се изведе један рад, један озбиљни, велики важан рад припреме. То је особито зато важно, што између разграђивања војске и допуне соколске не сме нигда да настане празан простор

и јаз. Тек онда има да се склони оно што постоји, кад имамо готову измену и допуну, такову измену и допуну, која је способна да живи, да вреди, да „подметне леба“.

Вероватно је да ће требати покушаја и испитивања, прво у мањем, онда у већем обиму. Хоћу да кажем: ствар је лепа, али да се изведе треба времена. Ако Соколетство и војска буду и остану раздвојени, онда идемо у натраг. Ко то сме да хоће? Морамо почети мислити мислима новим. Соколетство је наше и војска је наша! Сетимо се како је пре било. Нећу говорити о Србији. И пре рата, и за време рата, није се у Србији делило и раздвојивало Соколетство од војске, него су ишли заједно. Зар је ко у Србији другачије замислити могао! Али ми овде у бившој Аустрији, сетимо се тога како смо мислили да нам се дозволи вежбање у стрељању. Како смо тражили олакшице за извежбане соколете у војсци, сетимо се како нам је час дозвољавано, час забрањивано, па најпосле запамтисмо да је бивша Аустрија већбала и оружала соколете пољске и слала их да се бори са Русима. Страшна и одвратна слика бивше Аустрије несме да нам смета да данас мислимо мислима новим и мислима слободним. Наше је Соколетство и наша је војска! Једни су то људи и исти! И зато нема, не сме и не може да буде ничега што ће да дели, раздвојује, разлучује! Друго: сви ми војску хоћемо, хоћемо је велику, спремну и снажну! Да томе циљу лакше, брже и јефтиније стигнемо, тражимо за будућност разграђивање војске и у допуну тога бављење војничким образовањем! А да тај циљ буде остварен тврдимо да није рано већ данас ступити макар у предрадње за припреме потребнога. У прошлости смо хтели у војску да у њу уђемо па да је разбучамо, а наше чланове да научимо оружју, да се можемо самостално за своје циљеве борити. Што смо постигли и колико, показаше историја рата и историја Соколетства.

Данас су наши циљеви другачији! Данас нека наша славна војска издрики до краја, јер сем ње голи смо, спроти, јадни и слаби! Зато данас идемо у помоћ војсци, хоћемо да јој будемо слуга и помоћник, молимо је да нас прима као добровољце. Али данас гледајући у будућност ми видимо сав народ наш организован, здрав, свестан, оружан и јак, видимо смену данашње војске и јунака наших, видимо их где у одмору уче нас гађати пушком, стајати у реду, извађати комбиноване кретње масе на слетовима нашим, подузмати пешачења и извиде, логоровати у пољу и планини, јахати, пливати, челичити руке и ноге, видимо нас све заједно, нераздвојене, нераздвојене, у новој касарни у соколетској кући и на вежбалишту.

Odgovor na pozdrav, što je sa sokolskog sastanka SHS. u ime Sokolskog Saveza SHS. upućen Njegovom Kraljev. Visočanstvu, regentu Aleksandru u Beograd.

Dru. L a z a r u Č a r u
predsjedniku Hrvat. Sokol. Saveza u Zagrebu.

Sa velikim simpatijama primio sam vijest o ujedinjenju svih Sokola Hrvata, Srba i Slovenaca i tom prilikom se sa pietetom sjećam svih onih Sokola, koji život svoj žrtvovali su za oslobodjenje i ujedinjenje lijepe naše domovine.

Aleksandar.

Беленке.

Što nam peva Hrvatski Soko iz Varazdina.

Zdravo Sestre! Zdravo Sokolovi!
Pozdravljam Vas živo, zdravo, milo,
Zdravo! Zdravo došli u dom novi
I pod sivo sokolovo krilo.
Pet je prošlo ljeta teški, burni
Što se ne vidjesmo eto,
Pet je ljeta crni oblak tmurni
Pokrivao našeg doma nebo sveto.
Nebrojenih ljeta dvoglavi nam oro
Kido tjelo, pio krv iz srca vrela,
Dok ga nije sivi Soko nema skoro
Dotukao usred dvoglavoga čela,
Sivi Soko, Srbin, svojom snagom smrvi
Crno gvozdje i okove teške, brata,
Svojom opro ga je vrelom, toplom krvi,
Sužnja, brata si Slovenca i Hrvata.
Kupite se svi u jato sokolovo
Sve Vas milo zove jugoslavenska mati,
Svi u jedno jato, svi u gnjezdo novo,
Svi Slovenci, Srbi, pa i svi Hrvati.

D. Šantelj.

Časni sud sokolski. »Hrvatski Sokol« u Zagrebu osnovao je časni sud, koji se sastoji iz 10-tero braće pod predsjedanjem sokolskog starešine, a kojemu je zadaća, da ispituje pritužbe i prijave podnesene protiv pojedinih članovima »Hr-

vatskog Sokola« u Zagrebu, glede njihovih čina i držanja za vreme rata. U taj odbor izabrana su sledeća braća : dr. Juraj Vrbanić, Josip Hanuš, Martin Pilar, dr. Drag. Mašek, dr. Srgj. Budisavljević, dr. L. Popović, Isidor Somborski, Antun Rogina, dr. Lav. Mazzura i dr. Bogdan Malec. — Zatim je u zagrebačkim novinama (vidi »Jut. List« od 28./II.) izašao javan poziv, gde se pozivaju sva braća, članovi »Hrvatskog« i »Srp. Sokola« u Zagrebu, kao i inih sokolskih društava, te uopće svi, kojima je možda poznato, da se je koji član »Hrvatskog Sokola« u Zagrebu ogrešio o svoje sokolske i slavenske dužnosti, da to u kratko jave starešinstvu »Hrvatskog Sokola« u Zagrebu, da isto uzmožne stvar izneli pred časni sud, koji će onda imati prema sakupljenom dokaznom materijalu izreći presudu, da li je dotičnik, proti kojemu je podnesena prijava, vredan da ostane članom »Hrvatskog Sokola« ili ne. — Poziv je potpisan po br. dru. Milanu Dečaku, kao starešini, i Rad. Muževiću, kao tajniku. — O vrednosti i važnosti ove akcije, o njenoj potrebi i savremenosti, nećemo govoriti. Stanovište : treba čistiti sokolske redove, ispravno je i potpuno, kako bi se inače sproveo sistem moralne organizacije narodne inteligencije ! Dakle i mi kažemo : treba čistiti sokolske redove ! Razlikujemo se samo u načinu. Radi toga sam ja dao ostavku na članstvu toga časnoga suda. Evo u čemu je stvar : prvo po društvenim pravilima svako sokolsko društvo ima i mora da ima svoj časni sud, našto sada zasebno osnivati neki novi časni sud, — drugo osnivanje ovoga novoga časnoga suda učinjeno je tako, da je o tome odmah obaveštena cela javnost, kao da se tu radi o javnosti, a ne o nama samima, kao da nije glavno šta će i kako će taj sud činiti, nego da se odmah obesi o veliko zvono, pa je time taj časni sud jedan javni sud, a ne sokolski, — treće su javno pozvana sva sokolska braća iz cele zemlje, i ne samo to, nego su javno pozvani svi, i sokoli i nesokoli, da jave starešinstvu društva, ako znadu, da se koji član društva za vreme rata ogrešio o svoje sokolske i slavenske dužnosti, — u pozivu se dakle traži prijavljivanje i dojavljivanje, a to nije nikada bilo i neće biti sokolski, — četvrto, govori se u pozivu da hoće da se ocenjuju članovi društva samo iz vremena rata, — to načelo nije pravedno, nije sokolsko ! — Pa opet ostajemo kod toga, da treba čistiti sokolske redove, treba ih u opće čistiti, — to je krupna i važna stvar, koja zahteva promišljanja o načinu i taktici, kako da se uspešno izvede. Naglasak je na tome, da se čišćenje sokolskih redova uspešno izvede, da bude efekat trajni ! Novih se članova društva to ne tiče, jer njih ima odbor da primi, pa odbor za njih jamči. Nego se to odnosi na stare sokolske članove. Sokolski članovi su braća. Sad ta braća hoće da se prebroje, i da vide zbilja ko su i kakvi su. Koliko u toj odluci mora da leži ozbiljnosti i tragike !

Dr. Popović.

Raspored sokolskog sabora 28. junija 1919. g. u Beogradu. Upravni odbor Sokolskog Saveza SHS učinio je nacrt za rad i raspored sokolskog sabora, koji će se održati o. g. u Beogradu. Učinjeni su koraci za polakšice putovanja izaslanstava. Kao dan dolaska određen je 27. juni u oči Vidovdana. Pobrinuto je za zajedničke stanove i hranu izaslanika. Sabor bi trajao dva do tri dana. Svako sokolsko društvo ima prema zaključku od 26./I. o. g. da pošalje najmanje jednog opunomoćenog izaslanika. Društva, koja broje preko 100 članova izašlju dva izaslanika. Svaka sokolska župa šalje tri opunomoćena izaslanika. Raspored rada sabora bio bi ovaj: dne 27. junija u večer sastanak svih izaslanika radi upoznavanja, — dne 28. junija do podne svečana sednica sabora, na dnevnom redu je ustav sokol. društava, župa i saveza, i poslovnik sabora; u podne toga dana polaganje temeljnog kamena sokol. vežbalištu; po podne nastavak sednice i završetak rada na ustavu; na večer održanje nekoliko javnih zborova u svrhu sokolske propagande; dne 29. junija do podne rad po odborima; po podne svečana akademija sokolska; na večer javna vežba. — Upravni odbor Sokol. Saveza SHS stupio je radi ogromnosti rada oko priprema za sokolski sabor u vezu sa Beogradskim Sokolom. — G. konte Ivo Vojnović primio se da napiše govore i pesme za polaganje temelja kamena sokol. vežbalištu. Igre i vežbe za to sastaviće br. M. Korunarić.

Jedan umestan predlog. U nacrtu za zajednički sokolski list SHS, — kako je iznesen pred sokolski sastanak 26./I. o. g. — spominje se, da će biti jedna dužnost ovoga lista: da radi na obradi istorije sokolske, da pomaže to, da daje inicijativu. Mislilo se time na celokupnu istoriju Sokolstva Srba, Hrvata i Slovenaca, od početka pa do danas. Mislilo se kao na vrlo važan deo te istorije onaj, koji se odnosi na vreme od jula 1914. god. pa do danas. Pa se prema tome, koje p'smeno, koje usmeno, dala uputstva svima najviše pozvanima, da pre svega sakupljaju materijal za tu istoriju, kako u Beogradu, tako u Sarajevu i u Zagrebu, te u Karlovcima i Kikindi. Taj rad oko sabiranja materijala za našu istoriju ogroman je, velik i ozbiljan, i nije još za sada moguće imati veće i gotove odlomke, koje bi mi tako rado publikovali i koji bi se tako rado čitali. Zadovoljni smo, što smo uvereni, da su se toga posla poduzela tako odlična braća naša, kao što su n. pr. br. dr. Srgjan Budisavljević, St. Žakula, Gj. Paunković, Sl. Laković i još drugi. I držimo za sigurno da ćemo još tokom ove godine imati skoro ceo materijal sabran. Granice toga materijala nisu dabogme bile određene tačno, nego se htelo sakupiti i imati sve, što je živo bilo vezano i odnosilo se na Sokolstvo SHS, bilo za vreme rata, bilo pre njega... Pre nekoliko dana imali smo jedan mali sokolski dogovor. Sa jednim poznatim bratom Hrvatom

došao je u te prostorije jedan oficir. Odeven je kao i srpski oficir, u činu poručnika, odlikovan velikim odličjem za hrabrost, avijatičar. Upoznamo se sa tim mladim i ponositim bratom našim. Šta ste vi? — Srpski oficir dobrovoljac. — Pa kako ovde? — Ja sam Hrvat iz M . . . iz Dalmacije. — Jeste li soko? — Da, i pre rata, a i sada, došao sam na gl. skupštinu Saveza u Zagreb. — Gledamo ga: mlad, ponosit, lep, junačan, zdrav i veseo. — Pa lako je to bilo, — priča nam on, — kako je određena mobilizacija u bivšoj Austriji, ja sam prebegao u Srbiju; ovde sam bio kadet što se kaže; predjem preko Drine, Mađjari me ne opaziše; tamo nadjem naše starce, treći poziv; stupim kao redov i borio sam se protiv Austrije; morali smo se povlačiti, dok ne dodjoše Drinci, onda napred; bio sam ranjen, slomili mi dva rebra i prebili nogu; ozdravio sam u Nišu, pa nanovo u vojsku; dodeljen sam štabu puka, jer sam djak tehnike; u borbi sam proživio sve što je Srbija proživela; onda sam poslan u školu za avijatičare u Francesku, tu sam svršio školu i gadjao iz avijona Nemce; posle dole za Solun, i eto vidite, sve je dobro, sad sam tu. . . Gledamo ga kako priča, lako, kratko, ravnodušno i skromno, jedan junak, jedan brat i jedan Soko. Kraj mene je sedeo br. M. Kovačević i polako mi reče: »vidiš i to je istorija sokolska, onaj mladić, i on živ, i drugi živi, i drugi sto su mrtvi pali, svi Sokoli Srbi, Hrvati i Slovenci, što se boriše protiv Austrije, a za slobodu slavenskog juga, njihove slike, njihove životopise, treba sakupiti i izneti ih, da se vidi, da se zna i da se pamti!«

Anketa za telesnu vežbu u Zagrebu. Na nekoliko sastanaka, što su ih održali već spomenuti članovi, utvrđeno je načelno ovo: teoretski rad članova počinje odmah i traje do kraja junija; juli i august upotrebiće se za naučna putovanja u inozemstvo, te pripremu terena za praktične pokušaje sa gotovim sistemima; počam od septembra radiće se sa odeleanjima, svi sistemi uporedo, uz kontrolu lečnika, i to ima da traje do šest meseci. Anketa bi dakle izvršila svoj rad na godinu u ovo doba. Osim toga utvrđeno je, da se rad ankete sastoji iz gotovih i celokupnih radova pojedinaca, a onda iz zajedničkog rada svih stručnjaka skupa, kamo u glavnom spada osnova jedinstvene nomenklature i terminologije sokolske, te predlog jednog osnovnog sistema tel. vežbe za naša sokolska društva. Po zaključku sa poslednjeg sastanka ankete, od 7./III. o. g., ima se potražiti od vojnoga ministarstva jedan vojni stručnjak, koji bi u samu anketu ušao kao član, podržao kontakt i vezu između Sokolstva i vojske, te bio na pomoći pri izradi jedne osnove za tel. vežbu za vojnike. Podela stručnjaka ostala je kako je napred rečeno: br. dr. Fr. Bučar — švedski sistem tel. vežbe, Dr. Šulce — sokolski sistem, D. Trstenjak — nemački sistem, Gj. Gavrilović — narodne igre. —

„Српски Соко“ у Загребу приредио је у својим просторијама 1./II. о. г. Сокошко Сјело са играњем, уз судјеловање бр. Јоце Цвијановића, члан земаљ. казалишта и госп. Крешимира Барановића, капелника зем. казалишта, са овим распоредом: 1. Наступ сокошке фауфаре; 2. П. Коњовић: Одломак песме Милоша из опере „Вилин Вео“; 3. П. Ј. Крстић: Да знајеш море моме, — из Коштана; 4. Бајић Пе: Што мене љубиш, — играло коло у мору; 5. Нешић М.: Уми ми срце моје, народна песма; 6. По народним мотивима: Градинем цвече цветало; 7. Ст. Бинички: Да су мени очи твоје. Све тачке с певањем извео је бр. Јоса Цвијановић, а пратњу на гласовиру г. Крешимир Барановић; 8. Играња.

Побратимска школа у Сарајеву. Како нам се јавља 10. о. м. почела је у Сарајеву побратимска школа. Остварена је тиме једна од највећих и најљубљих замисли, које ново наше Сокоштво заступа. Тежак је сокошки пут, гледа кадгод све тако жалосно, нејасно и мало. Па онда наједанпут само тек засине као сунце кроз облаке, идејализам, снага и воља наших људи и наше браће. Па се вера наша, силна и јака, дигне високо, високо.

„Српски Соко“ у Двору приредио је уз судјеловање хрватске браће и сестара, на дан 22./II. о. г. у просторијама сокошког дома, светосавску беседу са играњем, са овим распоредом: 1. Остојић: Светосавска пјесма, пјева мешовити збор; 2. Змај-Јова: Српска мајка; декламје ученица Анка Бекић; 3. Српска и хрватска химна, пјева мешовити збор; 4. Прерадовић: Браћа, извајају гг. др. У. Рочић и Ст. Јуришић; 5. Мокрањец: Српске народне пјесме са Косова, пјева мјешовити збор; 6. Бенгалски тигар, весела игра у 1 чину, извајају гг. Бр. Вурдеља, Бура Туркаљ и госпођице Штефа Радаковић и Мила Прилић; 7. Рецент против пушнице, весела игра у 1 чину, извајају гг. др. У. Рочић, Перо Бекић, Ст. Јуришић, Ст. Слијепчевић, и госпођице Мима Берић, Даница Бекић, Ст. Бранковић; 8. Играња и коло до зоре. Доброволне прилоге са стране прима бр. благајник Танасије Пантелић. Чист приход иде у корист Српског Сокола и фонда за подизање споменика југославенским добровољцима котара Двора по пеловици.

Hrvatski Sokol u Sisku održao je 23./II. о. г. svoju 13-tu redovitu glavnu skupštinu, na kojoj je uz brojno sudjelovanje članstva izabran sledeći upravni odbor: br. R. Ježić, starešina, V. Köröskényi, podstarešina, dr. Zl. Egersdorfer, tajnik, I. Maraković, blagajnik, VI. Sidar, čuvar sprava i zgrade, te odbornici M. Čović, J. Dujak, A. Fišler, Bernhard Klein, I. Maurer, Sv. Rajković, Stj. Rupčić i A. Sakar.

Sokolska župa »Preradovićeva« držala je svoju prvu glavnu skupštinu — iza rata — dne 9. veljače u Križevcima uz sudjelovanje izaslanika iz Bjelovara, Koprivnice, Virovitice, Vrbovca i Križevca. Gjurgjevački se brzojavno ispričao. Izaslanici iz Bjelovara, Koprivnice, Virovitice i Vrbovca došli su već dan prije, te su prisustvovali zabavi križevačkog hrv. Sokola, na kojoj je jedan odio vježbao na visokim ruča-

ma. Tom prigodom posjetilo je i desetak srpskih Sokolova našu zabavu, pod vodstvom svojeg podstarješine. Križevački je starješina osobito toplim riječima pozdravio braću Srbe, koji su već prije rata dolazili na naše zabave i javne vježbe.

Skupštinu župe otvorio je podstarješina župe br. Urbani pa izvijestio o progonima za vrijeme rata i o radu odbora. S veseljem je ustanovio, da je većina društava u župi počela s djelovanjem. Odlučeno je da ostane sjedište župe u Bjelovaru, pa je prema tome izabrano ovo starješinstvo : starješina br. Dr. Dražen Kvaternik (Bjelovar), podstarješina : br. Dr. Bocak (Virovitica); tajnik : Dražan Novak (Bjelovar), vođa : Drag. Gerbl (Bjelovar), blagajnik : Rud. Žličar. Izabrani su delegati za saveznu skupštinu, gdje imaju poraditi, da se sokolstvo svih jugoslavena ujedini.

Nakon skupštine držan je bratski domjenak uz pratnju sokolske fanfare.

M. Urbani.

Glavna skupština Hrv. Sokol. župe »Fonove« obdržavala se je u nedjelju dne 23./II. o. g. u 11 sati prije podne, u sjedničkoj dvorani »Hrv. Sokola« u Zagrebu, a u prisuću izaslanika bratskih društava iz Klanjca, Krapine, Samobora, Sv. Ivana Zelina, Varaždina, Vel. Gorice i Zagreba, te članova starešinstva Hrvatskog Sokolskog Saveza br. dr. L. Cara i Ivana Ulčnika. Prije prelaza na izbor novog starešinstva ove br. župe bude prekinuta sednica radi posavetovanja o direktivama, koje imaju da vode budući odbor, kao i izaslanike župe za glavnu skupštinu Hrv. Sokol. Saveza, te je nakon iscrpive debate, u kojoj su sudjelovala braća dr. Mazzura, dr. Dečak, dr. Maček, dr. Crkvenac, Ulčnik, dr. Reberski, dr. Car Hanuš, dr. Bučar i dr. Katušić, jednoglasno prihvaćena sledeća, po br. dr. Mazzuri predložena rezolucija : 1. Hrvatska Sokolska Župa »Fonova« zahteva, da Hrv. Sokolski Savez ostaje u svom dosadanjem delokrugu i delovanju, 2. Hrvat. Sokol. Župa »Fonova« zahteva, da Hrv. Sokol. Savez ima biti spreman stupiti u pregovore sa legalnim zastupnicima ostalih jugoslavenskih sokolskih organizacija, u svrhu osnutka jedne zajedničke reprezentativne jugoslav. sokol. organizacije. Nakon toga se prešlo na izbore, te su izabrana braća : starešina dr. Mazzura, prvi zamenik starešine dr. M. Crkvenac, drugi zamenik starešine dr. F. Kalabar, tajnik V. Heumer, zamenik F. Hrčić, blagajnik Stj. Debeljak, zamenik L. Parić, — a prednjački zbor župe izabrao je župskim vodjom dr. Mačeka, a njegovim zamenicima O. Šantelja i Sl. Hirša, tajnikom Fr. Šobu, a članovima tehn. odbora župe : Drag. Šulce, F. Krizmanić, R. Mužević i J. Dobričević. — Konačno primljeni su sledeći predlozi : 1. br. Josipa Hanuša, da se duševnom uzgoju Sokolstva imade u budućnosti posvećivati kud i kamo veća pažnja, te da župa u tu svrhu ima da izabere prosvetni odbor, 2. br. dr. M. Dečaka, da se kao dalji korak prvoga predloga

imade pristupiti osnivanju seljačkih sokol. društava, odnosno privući seljaštvo u postojeće već organizacije, 3. br. dr. Kalabara, da župa bude što dostojnije zastupana prigodom osnutka prvog međumurskog Sokola u Čakovcu ne 15./III. o. g., 4. br. dr. M. Crkvenca koji ističe velike zasluge odstupaćeg starešine br. dr. F. Bučara, kao prvog starešine župskog (vidi mali »Obzor« od 24./II. o. g.). — Prvi deo jednoglasno primljene rezolucije traži, da Hrv. Sokol. Savez ostaje u svom dosadanjem delokrugu i delovanju. Hrvatski kao i Slovenački i Srpski Sokolski Savezi ostaju u svom dosadanjem delokrugu i delovanju, a dvoje je u tome delokrugu i delovanju novo, prvo da su sva ta tri stara Saveza stvorili jedan nov Savez, to na svome sastanku 26./I. o. g., i taj se Savez zove Sokolski Savez Srba, Hrvata i Slovenaca, drugo da sva ta tri stara Saveza imaju polako da liquidiraju, te da putem društvenih i župnih skupština, napokon svojim glavnim skupštinama, pripreme i utvrde sve, što je za sprovođenje sokolskog jedinstva i ujedinjenja u državi našoj potrebno. Pa prvi deo rezolucije ne vodi računa niti o novo osnovanom Sokolskom Savezu SHS, niti o novoj akciji starih Saveza. Da je to nevođenje računa namerno svedoči drugi deo rezolucije, kojim se traži da Hrv. Sokol. Savez bude spreman da stupi u pregovore sa legalnim zastupnicima ostalih jugoslav. sokol. organizacija u svrhu osnutka nove Jugoslav. Sokol. Organizacije. Upravo poriče se kako pravovaljanost zaključaka od 26. I. o. g. tako i legitimitet zastupnika sokolskih, koji su te zaključke stvorili. Br. župa »Fonova« imala je jedino i formalno pravo, da poriče legitimitet zastupnika Hrv. Sokol. Saveza, to je jedino mogla, sa ili bez razloga. Što br. žup. »Fonova« poriče legitimitet zastupnicima Saveza Srba i Slovenaca, to je, da najblaže kažemo, izvan njenoga domašaja, i kad ona to čini, ona možda i nehotice vredja i Srpski i Slovenački Savez, i mora biti spremna za to odgovarati. To spada na drugi list. Inače je jezgra i drugog dela rezolucije samo poricanje zakonitosti zastupnika Hrv. Sokol. Saveza na sastanku od 26./I. o. g., — jer i ako br. župa »Fonova« zastupa stanovište nepriznavanja novo osnovanog Saveza SHS, ona to čini samo formalno, jer sama traži takovo osnivanje jednog takovog Saveza. Instancija koja ima da reši da li ova br. župa ima pravo ili ne, jeste glavna skupština Hrv. Sokol. Saveza. To i br. župa hoće, jer je rezoluciju i stvorila kao direktivu za izaslanike župske za glavnu skupštinu Hrvat. Sokolskog Saveza. Može glavna skupština Hrvat. Sokolskog Saveza da desavuiru svoje starešinstvo i svoju upravu, jer ti su osnivali Sokol. Savez SHS, — a može da to odobri. Jedno je glavno: Sokolski Savez SHS osnovanje: osnovala su ga starešinstva stara tri Saveza plemenska; taj Savez Sokolski postoji i postojaće. Glav. skup-

ština Hrv. Sokol. Saveza može izabrati novu upravu i novo starešinstvo, a to sada ulazi u upravni odbor Sokolskog Saveza SHS. Glavna skupština Hrv. Sokol. Saveza može bilo sa novim bilo sa starim upravnim odborom tražiti nove pregovore radi Sokolskog Saveza SHS, — to se slaže sa zaključcima od 26./I. o. g., i to će se obaviti na sokolskom saboru ove godine u Beogradu 28./VI. na Vidovdan. Gl. supština Hrv. Sokol. Saveza može rešiti, da neće u cpće Sokolski Savez SHS, nego nešta drugačije, i onda je Hrvatsko Sokolstvo stalo na kritičku tačku svoje istorije, — ono bi se na taj način ili separiralo i izoriralo iz Sokolstva SHS, ili bi došlo pred rascep, — oboje bi bilo tako strašno, tako žalosno i tako teško. No nama ne izgleda ovo sve tako crnim, i potpuno smo uvereni, da će gl. skupština Hrv. Sokol. Saveza učiniti sve, da se potvrdi i zajamči jedinstvo i ujedinjenje Sokolstva SHS.

Glavna skupština Hrv. Sokol. Saveza održana je dne 9./III. o. g. u Zagrebu, u prostorijama Sokola. Reći »održana« nije pravo, jer je pokušavana održati se, to je trajalo od 10 h. do podne bez prekida do 5 h. po podne. I nije održana, u toliko što se izvestan broj delegata udaljio sa skupštine, u toliko, što je izvestan broj delegata javno u samoj skupštini prosvedovao protiv rada te skupštine i tražio odgodu, i u toliko, što se od 19 župa sokolskih, što u Savez spadaju, odazvao na skupštinu mali broj, od prilike svega devet župa, i to ne sve po delegatima, nego po punomoćima. Najposle je u toj krnjoj skupštini izabran novi odbor Saveza, iz kog se novi starešina br. dr. Mazzura odmah svečano zahvalio, tako, da je, pošto se stari starešina br. dr. Car takodjer zahvalio, jer nije izabran, ostala skupština bez predsednika, ostao je i Savez bez toga, te je br. Hanuš dovršio kao podpredsednik rad skupštine. Rad skupštine, kako je to teško reći kakav je to rad bio, evo šta je bio, bio je jasnim znakom i dokazom da Hrv. Sokol. Savez boluje i da je nemoćan, da je u rasulu. Možda je sve to momentano i za čas, pa će možda i proći, a možda i ne, — to će skora budućnost pokazati. Svakako moramo biti jako zabrinuti. — U glavnom se rad skupštine sastojao iz izveštaja pojedinih časnika. Nakon toga došla je tema: Sokolski Savez Srba, Hrvata i Slovenaca. Br. dr. Car je pretvorio skupštinu u konferenciju. U toj konferenciji je pretresano pitanje Sokolskog Saveza SHS, te odnošaj i ponašanje Hrv. Sokol. Saveza prema istome. Konferencija je potrajala nekoliko sati. Nakon toga je opet skupština otvorena, te se odjedanput prešlo na izbor nove uprave Saveza. Kod prvog glasanja je br. dr. Car dobio 18 glasova, a br. dr. Mazzura 17 glasova. No taj je izbor proglašen nepravovaljanim, te se još nekoliko puta biralo. Najposle je br. dr. Mazzura dobio svojih 17 glasova, — a br. dr. Car 9 glasova. Kod ovih izbora neki delegati nisu hteli da glasaju, nego su prosvedovali protiv izbora, a mnogo se

delegata odstranilo sa protestom i od skupštine. Kad je novi izbor proglašen odmah se br. dr. Mazzura zahvalio skupštini i odrekao se izbora. Br. dr. Dečak predložio je br. dra. Cara za počasnog predsjednika Saveza, uvaživši njegov rad na Sokolstvu, njegove zasluge i njegove žrtve. Br. Hanuš predseđa za vreme izjave Hrv. Sokol. Saveza prema Sokol. Savezu SHS. Iznešena su tri predloga: 1) br. dr. Miškulin, — 2) br. dr. Maček i 3) br. dr. Car. Primljen je predlog br. dra. Miškulina. U glavnom glasi taj predlog: da gl. skupština Hrv. Sokol. Saveza načelno pristaje na ujedinjenje Sokolstva, a inače da hrvatska sokolska organizacija ostaje i dalje ne- dirnuta, a nova uprava Saveza (bez predsjednika) ima da traži spoj sa predstavnicima sokol. organizacija Srba i Slovenaca. Sve ovo dešavalo se i rešavalo za vreme krnje skupštine, na prosvjed delegata. I time je skupština završena. — Velika ideja jedinstva i ujedinjenja svih sokola Srba, Hrvata i Slovenaca nije shvaćena, nije objašnjena, nije primljena. Te je ovo po treći put da ta ideja u Zagrebu pretrpljuje poraz, prvo na skupštini zagrebačkog hrv. sokol. društva, drugo na skupštini župe »Fonove«, i sada na gl. skupštini Hrv. Sokol. Saveza. Moramo reći, da se preko poraza ideje uvek rasprostirao veo nekog ljubaznog i načelnog pristajanja na ideju, uvek se tvrdilo, da su sva braća za jedinstvo, — samo se uvek ostalo kod te fraze, a praktično učinilo obratno. Čast izuzetcima, kojih je takodier bilo zastupano, osobito mlađih, osobito braće iz Primorja, — ali su oni ostali izuzetci, nisu mogli kraj sve svoje čistoće da pobeđe, nego se uz prosvjede povukoše sa megdana. Dobili smo tzv. načelno pristajanje uz ideju, dobili smo vodu umesto krvi, obećanje umesto dela. Istina je: niko nije rekao da je protiv Sokol. Saveza SHS, — to je istina, — ali niko nije bio ni za Savez! Dakle uzdržavanje od odluke. Ima li razloga za to uzdržavanje? Tokom debate o tome, bilo je nekih »objašnjenja«, — tvrdilo se da je postojeći Sokolski Savez SHS, sa svojom decentralizacijom monsturn, jer je rascepan, — tvrdilo se, da je nezgodan Beograd za gl. upravu Saveza, Sarajevo za svoju školu, Ljubljana za svoju, nego da je Zagreb zgodan za sve to, — tvrdilo se da se ne radi o jedinstvu naroda Srba, Hrvata i Slovenaca, nego da se radi o jedinstvu Jugoslavena, a toga bez Bugara nema, — tvrdilo se da je nedemokratski put kako je Savez postao, prvo bi o tome morala sva sokolska društva Srba, Hrvata i Slovenaca da donesu odluku, onda župe, onda savezi, i onda bi to bilo demokratski, ovako je ideja jednostavno oktroisana, — tvrdilo se da i Srbi oklevaju s odlukom, jer su ih pozvali u hrvatska društva i Srbi nisu hteli (zašto nije sa tih društava skinut separatistički znak?). — tvrdilo se da je sastanak 26. I. o. g. upravo sastanak ilegitimnih predstav-

nika Sokolstva (to se može tvrditi eventualno za zastupnike Hrv. Sokol. Saveza, — za Srbe i Slovence to ne vredi), itd. Tvrdilo se mnogo toga i videla se »objašnjenja«. — Šta će dalje biti? — Ili je ona gl. skupština krnja, nezakonita i nepravovaljana, — onda čekamo drugu gl. skupštinu. Ili je zakonita, potpuna i pravovaljana, — onda je moguće dvoje: ili se Hrv. Sokol. Savez cepa, i nezadovoljni delovi stupaju izravno u Sokol. Savez SHS, — ili nastaje kompromis u samom Hrv. Sokol. Savezu, jer nova uprava (?) stupa ili ne stupa u Sokol. Savez SHS. Ako stupa u Sokol. Savez SHS pitanje je da li je to nastavak staroga djelovanja ili je nešto novo, npr. pregovori. Kako će se prema tima »pregovorima« ponašati Sokol. Savez SHS, — to dabogme neznamo. Znamo samo to, da Sokol. Savez SHS postoji i da će ići svojim putem dalje. O tome svedoče sve najnovije izjave zastupnika Srpskog i Slovenačkog Sokolstva. Znamo dalje to, da je Sokolski Savez Savez Srba, Hrvata i Slovenaca, — pa i kada bi svi Hrvati bili protiv toga, — što apsolutno nije i nije moguće da bude, — pa znamo i to, da će se Sokol. Savez SHS boriti za svoju ideju sa svima protivnicima, bili to Hrvati, bili Srbi, a bili Slovenci. Znamo najposle i to, da nije moguće koracat preko ružica i ljubića, pa je Sok. Savez SHS spreman na sve. Sok. Savez SHS kao ostvarenje ideje sokolskog jedinstva i ujedinjenje Srba, Hrvata i Slovenaca, osnovan je 26./I. o. g., javno, i od zakonitih zastupnika sokolskih, kako srpskih, tako hrvatskih i slovenačkih. Sada je ovo starešinstvo Hrv. Sokol. Saveza, koje je sudelovala 26./I. o. g. kod osnutka Sokol. Saveza SHS, — oboreno. Da li je time desavuirana ideja ili samo pojedinci, — to je pitanje na koje je teško dati odgovora. Svakako moramo biti jako zabrinuti! I svakako moramo čekati. Bilo je vrlo dobro odrediti odmah 26./I. sastanak sokol. sabora. To je 28./VI. o. g. Imamo li i mi mogućnost? Sokol. sabor je sabor sokol, delegata kako Srba, tako i Hrvata i Slovenaca. Možda se dotle dađe razčistiti situacija, preboleti kriza, može da se izbegne ono, što ne bi bilo dobro. Ako kažemo, da smo jako zabrinuti, ne znači da očajavamo i da je izgubljeno sve. Pa ne ćemo ni prenaglit sa odlukama. Čekat ćemo i raditi!

Dr. Laza Popović.

Novinski izveštaji o Sokolstvu. Naš list izlazi sporo, tek mesečno jednom. A to je danas jedini zvaničan sokolski list na slavenskom jugu. Verojatno radi toga štampaju pojedine organizacije ili društva sokolska svoje izveštaje u raznim novinama. Novine lete svaki dan, pa izveštaji brzo stižu. Protiv toga nemamo ništa, za sada kad ovako teških prilika. No dvoje je pri tome vrlo važno: izveštaje sokolske u novinama treba uvek da podpišu društvene uprave, time izveštaj dobija legitimitet; a drugo sokolski izveštaji treba da su kratki, istiniti i verni, pa pojedne uprave treba zvanično da sastave takove

izveštaje, i kad ih u novine daju, da ih u sve novine jednako dadu. Inače mogu da nastanu zbrke. Moglo bi se pomoći, — ako je već zbilja preka potreba da se o Sokolstvu po novinama piše, — na taj način, da se osnuje u Zagrebu jedna sokolska korespondencija, pa preko iste neka idu obaveštaji. Uredništvo našeg lista primiće se drže volje toga posla. Isto se to može učiniti u Beogradu, Sarajevu, Ljubljani, Novom Sadu. Svugdje imamo naše sokole, koji će dragovoljno da posluže toj svrsi. Mislimo da je ovo kako u interesu Sokolstva, tako i novina, pa tako i publike.

Knjige, koje preporučujemo članovima i društvima sokolskim :

Kažiput Ljubljana - Gorenjsko - Postojna - Trst. Ovo je jedna mala, korisna i lepo, ukusno opremljena knjižica, što je br. Slovenska Sokolska Sveza izdala 1914. g. pred svoj Slet u Ljubljani. Do sleta nije došlo, jer je došao svetski rat. Ali je ova dobra knjižica ostala. Ostala je u velikom broju primeraka, i čini deo gubitaka i dugova braće Slovenaca i Slovenačkog Sokolstva. Velika je sreća što je sadržaj knjižice tako zgodno biran, da se i danas može da čita, i da i danas ima veliku vrednost. Knjižica sadrži: Kažiput i vodič kroz belu Ljubljanu, po Gorenjskem, po Notranjskoj i po Dolenjskoj zemlji, te opis i vodič kroz Postojnsku jamu, i najposle opis i vodič kroz grad Trst. Imamo dakle vodiča kroz celu našu Slovenijicu! Pa jer je i iza rata ostala naša Slovenijica i živa i zdrava i zanimljiva i lepa, i postala našom domovinom i otadžbinom, to je gornja knjižica kako za Sokole, tako i za sve građane naše domovine, korisna i potrebna! Knjižica je ukrašena sa dve karte, planom Ljubljane, i sa vrlo mnogo lepih slika. Knjižica stoji 5 kruna i može se dobiti kako u Ljubljani preko br. dr. I. Oražena, tako i preko uredništva ovoga lista. Preporučujemo toplo ovu knjižicu, i nadamo se, da će sokoli učiniti svoju dužnost.

Sokolska, gimnastička, sportska i higijenska literatura od g. 1915. Hrvatska literatura za tjelesni odgoj nalazi se sakupljena u posebnoj brošuri »Übersicht über die schulhygienische Literatur über die körperliche Erziehung in kroatischer Sprache (aus Kroatien, Slawonien, Dalmatien, Istrien, Bosnien und Herzegovina)«, koja je brošura izašla kao separatno izdanje iz zbirke »Internationales Archiv für Schulhygiene« u Münchenu god. 1914. Tu se nalazi sva ta literatura sakupljena od prvog početka pa do godine 1914.

Svake godine izlazio bi ovakav godišnji pregled u »Hrvatskom sokolskom koledaru«, a kad je taj za vrijeme rata prestao izlaziti, izašao je nastavak bibliografije u »Liječničkom Vjesniku« u god. 1916. za god. 1914. i 1915. Donosimo sad nastavak za daljnje godine pa do danas, iz kojeg se vidi, da smo za to vrijeme na tom polju vrlo malo uradili, te je poglavito sokolska literatura uslijed ratnih prilika najednput sasvim prestala.

Nadamo se, da će i u tom pogledu naša literatura u novim prilikama porasti, što bi bilo samo vrlo poželjno, jer smo za ovih ratnih godina svakako vrlo zaostali. Naša će stručna literatura za tjelesni odgoj bez dvojbe i tim više porasti, jer će se cijeli tjelesni odgoj u školama, u Sokolstvu i kod naše buduće narodne vojske u novoj kraljevini SHS ujediniti u jednu narodnu cjelinu i stručnu zajednicu.

Ethel King, ženski Sherlock Holmes: Strahote nogometnog kluba. Zagreb, 1916. 8° str. 31.

Frbić Dragutin: Savremeni benzin automobil, njegov sastav i uzdražavanje, teorijske probiti i ine upute za posjednike i vozače automobila kola. Sa 367 slika. Bos. Kostajnica 1915. 8° str. 345.

Freund Dr. Emanuel — **Dr. Stjepan Kukrić**: Spolne bolesti, njihovi uzroci i posljedice. Sarajevo, 1917. 16° str. 50.

Izvjestaj godišnji o radu zagrebačkih skauta u god. 1915. U Zagrebu, 1916. 8° str. 12.

Gorý — **Bučar**: Vježbe u tlu. Vojnopripravna knjiga za mladež srednjih škola, te — Igre u prirodi. Zagreb, 1917. 8° str. 288 sa slikama i jednom geografskom kartom zagrebačke okolice.

Marković Dr. Radovan: Zarazne bolesti. Savjet hrvatskom puku. Izdalo Društvo Sv. Jeronima. Pučka knjižnica sv. 191. 8° str. 223. Zagreb, 1916.

Mihelić Ivan: Kilometrički izkaz cesta i rijeka u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, sa kilometričkom kartom. III. ispravljeno i popunjeno izdanje. Zagreb, 1916. 8° str. 66. Važno za automobiliste, bicikliste i turiste.

Nacrt nastavne osnove za patriotsko-vojnički odgoj mladeži pučkih i građanskih škola u Dalmaciji. Zadar, 1916. 8° str. 32.

Nacrt nastavne osnove za patriotsko-vojnički odgoj mladeži srednjih škola u Dalmaciji. Zadar, 1916. 8° str. 38.

Prikrić Josip: Kako da očuvamo zdravlje? Zagreb, 1916. 8° str. 14. Preštampano iz »Narodnih Novina«.

Sokolski Glasnik, zvaničan organ Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca. Zagreb, 1919. — God. I. Redakcija Dr. Laza Popović. List izlazi ćirilicom i latinicom, jedanput svaki mjesec.

Život i zdravlje, društveni časopis, Hrvatskog društva za čuvanje narodnog zdravlja u Zagrebu. Uređuje u ime odbora M. Rojc. God. I., II. Zagreb, 1916., 1917.

Dr. F. Bučar.